

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-91>

УДК 657.1

ОБЛІК МАЙНОВОГО СТАНУ ТА БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ACCOUNTING OF PROPERTY STATUS AND SECURITY OF ENTERPRISES IN MARTIAL LAW CONDITIONS

Кошець Оксана Василівна

кандидат економічних наук, професор кафедри аудиту,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1746-8163>

Мельничук Вікторія Василівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5943-1302>

Koshets Oksana, Melnychuk Victoria

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

У статті досліджено зміст і структуру майнової безпеки підприємництва в умовах воєнного стану, її взаємозв'язок із системою внутрішнього контролю, ризик-менеджментом і безперервністю діяльності. Узагальнено чинну нормативно-правову базу України та міжнародні стандарти, що визначають правила облікового відображення втрат, знецінення активів і визнання відшкодування (страхових виплат, державної допомоги/грантів, компенсацій). Розроблено методичні підходи до документування збитків і формування доказової бази для страхового/державного відшкодування, наведено схему взаємопов'язаних рішень менеджменту (облік, податки, страхування, претензійна робота). Запропоновано модель «5 шарів майнової безпеки» для підприємств та окреслено шляхи підвищення ефективності управління ризиками в умовах війни. Обґрунтовано особливості відображення компенсацій у фінансовій звітності за НП(С)БО та МСФЗ, у тому числі щодо податкових наслідків під час списання зруйнованих активів. Додатково проаналізовано практичні аспекти застосування зазначених підходів у діяльності українських підприємств, акцентовано увагу на потребі цифровізації процесів обліку та автоматизації формування доказової бази для прискорення процедур відшкодування. У статті висвітлено досвід окремих компаній, які вже інтегрують елементи ризик-менеджменту та внутрішнього контролю в систему управління майновою безпекою. Зазначено, що впровадження комплексного підходу дозволяє не лише зменшити ризики втрати активів, але й підвищити інвестиційну привабливість бізнесу. Визначено, що ефективна організація обліку страхових виплат і компенсацій сприяє прозорості фінансової звітності та формує довіру з боку кредиторів, інвесторів і державних інституцій. Сформовано значення міжнародних стандартів як основу для вдосконалення вітчизняної практики, а також важливість державної підтримки вітчизняного бізнесу у відновленні зруйнованих активів.

Ключові слова: майнова безпека, воєнний стан, знецінення активів, компенсація, страхування воєнних ризиків, відшкодування витрат, НП(С)БО, МСФЗ, внутрішній контроль, безперервність діяльності, облік, звітність.

The article examines the content and structure of property security of entrepreneurship under martial law, as well as its relationship with the system of internal control, risk management, and business continuity. The current regulatory framework of Ukraine and international standards that determine the rules for accounting treatment of losses, asset impairment, and recognition of compensations (insurance payments, state aid/grants, reimbursements) are summarised. Methodological approaches to documenting losses and forming an evidence base for insurance/state reimbursement are developed, and a scheme of interrelated management decisions (accounting, taxation, insurance, claims management) is presented. A “five-layer property security” model for enterprises is proposed, and ways to improve risk management efficiency in wartime conditions are outlined. The peculiarities of recognition of compensations in financial statements under NAS (Ukrainian Accounting Standards) and IFRS, including tax implications when writing off destroyed assets, are substantiated. In addition, practical aspects of applying these approaches in the activities of Ukrainian enterprises are analysed, with emphasis on the need for digitalisation of accounting processes and automation of evidence-based formation to accelerate reimbursement procedures. The article highlights the experience of companies that have already integrated elements of risk management and internal control into their property security system. It is emphasised that the implementation of a comprehensive

approach not only reduces the risks of asset loss but also increases the investment attractiveness of the business. It is determined that effective organization of accounting for insurance payments and compensations contributes to the transparency of financial reporting and builds trust from creditors, investors, and state institutions. The importance of international standards as a guideline for improving domestic practice, as well as the role of state support in restoring destroyed assets, is underlined.

Keywords: property security, martial law, asset impairment, compensation, war risk insurance, cost reimbursement, NAS, IFRS, internal control, continuity activities, accounting, reporting.

Постановка проблеми. Повномасштабна збройна агресія РФ створила для українського бізнесу безпрецедентні виклики, серед яких – фізичне знищення та пошкодження майна, тимчасова втрата доступу до активів, ризики конфіскації, кіберзагрози, перебої з енергопостачанням і логістикою. За цих умов майнова безпека підприємництва набуває системного характеру: це не лише охорона і страхування, а цілісна політика управління ризиками, документообігу, бухгалтерського обліку й доказування збитків для подальшого відшкодування. Разом із тим, динамічні зміни законодавства та поява нових інструментів ускладнюють практичну реалізацію ефективної моделі безпеки та належного відображення наслідків у обліку та звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий дискурс охоплює економічну безпеку підприємства, управління ризиками, безперервність діяльності та бухгалтерський облік втрат, забезпечень і компенсацій. Серед вітчизняних дослідників фундаментальні підходи до ідентифікації загроз, побудови механізмів забезпечення та діагностики економічної безпеки закладено у працях Г.В. Козаченка [10], В. П. Пономарьова, О. М. Ляшенка [14], З. Б. Живко, В. В. Вітлінського [11], Г. І. Великоіваненка, В. Г. Алькеми, О. С. Кириченка, Г. М. Пазєєвої [2]; А. М. Дідика [14] інших представників школи управління стійкістю бізнесу. Блок фінансово-страхового захисту в частині покриття воєнних ризиків, перестрахування, формування страхових резервів, широко висвітлено у працях В. Д. Базилевича, К. С. Базилевич та сучасних галузевих оглядах українських і міжнародних інституцій. Питаннями обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємств присвячені роботи Л. В. Гнилицької [15]. Практичні рекомендації щодо правового режиму воєнного стану, документування збитків і взаємодії з державними та міжнародними механізмами компенсації викладено в урядових постановах, роз'ясненнях ДПС та аналітичних посібниках [1]. Значна увага приділяється розвитку воєнного страхування інвестицій і майна із залученням міжнародних інститу-

цій, а також створенню Реєстру збитків Ради Європи як підґрунтя для майбутніх виплат.

Формулювання цілей статті. Метою статті є формування інтегрованої методики забезпечення майнової безпеки підприємництва в умовах воєнного стану; ідентифікації ключових ризиків і нормативних вимог, узагальненні порядку документування збитків, розробці моделі внутрішнього контролю, визначенні облікових рішень за НП(С)БО, МСФЗ; описі податкових наслідків і каналів відшкодування; відображенні в обліку та звітності втрат і компенсацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Майнова безпека підприємства в умовах війни має ґрунтуватися на багаторівневій системі заходів, що поєднують правові, організаційні, технологічні, фінансово-страхові та облікові механізми. Початковим рівнем виступає правовий і договірний захист, який передбачає оновлення контрактних застережень, включення положень про військові ризики та форс-мажор, визначення порядку охорони і доступу до майна [4]. Це створює підґрунтя для подальших рішень щодо відповідальності сторін та врегулювання спорів. У цьому контексті доречно спиратися на напрацювання української школи економічної безпеки, яка розглядає безпеку підприємства як систему, що інтегрує запобігання загрозам, їх ідентифікацію та нейтралізацію на основі принципів цілісності та адаптивності [10, с. 45–53].

Логічним продовженням є організаційний та внутрішньоконтрольний рівень, що вимагає чіткого розподілу обов'язків, впровадження політик інвентаризації, евакуації або консервації активів, а також застосування принципу «чотирьох очей» при їх переміщенні чи списанні. Сучасні дослідження підкреслюють значення діагностики економічної безпеки як безперервного процесу, що поєднує індикатори стану, карти ризиків і сценарне планування; особливу увагу приділяють транспортно-логістичним та промисловим підприємствам, для яких переривання ланцюгів постачання є критичним фактором зниження стійкості [12, с. 112–119].

У сучасних умовах особливої ваги набуває технологічний і фізичний рівень безпеки: системи відеоспостереження, контроль доступу, резервне зберігання даних і кіберзахист, енергетична автономія підприємства. Ці елементи доповнюються методами ризик-менеджменту, що поєднують якісні та кількісні підходи до вимірювання загроз. Українська та міжнародна література наголошує на доцільності використання інструментів «ризикології» (аналіз чутливості, імітаційне моделювання, визначення відшкодовуваної вартості), які створюють базу для своєчасного тестування на знецінення активів і прийняття управлінських рішень щодо їх відновлення або списання [11, с. 211–219].

Фінансово-страховий рівень майнової безпеки передбачає оцінку адекватності страхового покриття, участь у спеціалізованих програмах воєнного страхування та контроль умов договорів з урахуванням лімітів і виключень. У воєнний період саме страхування та фінансові гарантії стають ключовими інструментами хеджування непрогнозованих втрат. На макрорівні масштаб і структура збитків для окремих секторів (зокрема аграрного та інфраструктурного) відображені в регулярних оцінках KSE та міжнародних звітах з відновлення, що формують референтний фон для корпоративних методик оцінювання та аргументації претензій щодо компенсації.

Завершальним елементом виступає бухгалтерсько-обліковий та податковий аспект [7]. Він включає політики знецінення й списання активів, окреме визнання компенсацій (страхових або державних) у відповідності до МСБО 37 та IAS 20, а також коректне відображення податкових наслідків (насамперед ПДВ) у випадку знищення майна, підтвердженого форс-мажором. Узагальнення фахової літератури з економічної безпеки та корпоративного управління свідчить, що прозора облікова політика і належне розкриття у примітках до звітності підвищують довіру кредиторів та інвесторів і зменшують інформаційну асиметрію [13, с. 233–240].

Належне документування є ключовою передумовою достовірності бухгалтерського обліку та підтвердження права підприємства на відшкодування. В умовах воєнного стану перелік первинних документів, якими фіксуються втрати, пошкодження та подальші компенсації, набуває особливого значення.

Основні види документів:

- Акти інвентаризації майна – відображають фактичну наявність і стан основних засобів, запасів та інших активів;

- Акти про пошкодження чи знищення майна – складаються внутрішньою комісією підприємства, обов'язково доповнюються фото- та відеофіксацією;

- Довідки компетентних органів (ДСНС, військових адміністрацій, поліції) – підтверджують факт руйнування або втрати доступу до активу;

- Акти списання основних засобів та матеріальних цінностей (типові форми № ОЗ-3, № ОЗ-4, № М-1 тощо) – застосовуються при повному чи частковому виведенні об'єктів із експлуатації;

- Експертні висновки та звіти оцінювачів – визначають розмір прямих збитків та вдової вартості;

- Страхові повідомлення і претензії – направляються страховикам із пакетом підтверджених матеріалів;

- Розпорядчі документи керівництва (накази, протоколи комісій) – регламентують процедури фіксації збитків та подання заяв на компенсацію.

У контексті бухгалтерського обліку важливо деталізувати застосування рахунків. Так, при списанні зруйнованих основних засобів використовують рахунок 10 «Основні засоби» та субрахунок 976 «Списання необоротних активів» у кореспонденції з рахунком 13 «Знос (амортизація) необоротних активів». Витрати визнаються за дебетом рахунків класу 9 (наприклад, 977 «Інші витрати діяльності»), тоді як оприбуткування придатних залишків відображається за кредитом рахунку 746 «Інші доходи». Для уцінки запасів застосовують субрахунок 946 «Втрати від знецінення запасів» та 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей». Компенсації від страховиків або держави відображаються через рахунки 37 «Розрахунки з різними дебіторами» та 746 «Інші доходи». Якщо йдеться про цільове фінансування, використовується рахунок 48 «Цільове фінансування та цільові надходження» з подальшим перенесенням у доходи (рахунок 746 «Інші доходи») [8].

Для наочності можна узагальнити ці аспекти у вигляді наступних варіантів:

Рух інформації в обліку збитків та компенсацій:

1. Факт руйнування/пошкодження → Акт інвентаризації/довідка компетентних органів.

2. Визнання втрат: Дт 976, 946, 947 → Кт 10, 20, 22, 28.

3. Оприбуткування придатних залишків: Дт 20, 209 → Кт 746.

4. Визнання компенсації: Дт 37 → Кт 746.

5. Отримання коштів: Дт 31 → Кт 37.

6. Цільове фінансування: Дт 48 → Кт 746 (поступово в дохід).

Окремо у звітності за МСФЗ акцент робиться на відокремленому визнанні компенсацій як активів, без згортання з витратами чи резервами. Це підвищує прозорість і відповідає принципам IAS 37 та IAS 20.

Відображення збитків і компенсацій у бухгалтерському обліку неможливе без належного документального підтвердження. Первинні документи не лише фіксують факт руйнування чи пошкодження майна, а й створюють доказову базу для подальшого відшкодування від державних органів, страхових компаній чи міжнародних інституцій. Вони забезпечують прозорість облікових процедур і підвищують довіру до фінансової звітності підприємства.

З метою систематизації інформації доцільно узагальнити основні господарські операції, їх документальне підтвердження та відповідні бухгалтерські проведення. Така структура дозволяє побудувати логічний зв'язок між подією, документом та її відображенням у бухгалтерському обліку.

Нижче подано таблицю 1, що ілюструє взаємозв'язок між господарськими операціями, первинними документами та обліковими проведеннями.

Послідовність дій підприємства у разі втрати майна чи отримання компенсації, наведемо у схемі руху документів та облікових рішень (рис. 1).

Окремої уваги заслуговує документування збитків. Найкращі практики передбачають поєднання первинних актів із фото- та відеофіксацією, залучення компетентних органів, експертні висновки оцінювачів, інвентаризаційні описи та акти списання. Ці документи складають «портфель доказів» для страховиків, державних органів і міжнародних інституцій. Паралельно необхідна методична узгодженість між бухгалтерськими оцінками прямих збитків (відновна/ліквідаційна вартість, витрати на розчищення) та обґрунтуванням непрямих втрат (простій, втрата маржі), що відображається у вітчизняних і міжнародних дослідженнях з економічної безпеки підприємств [14, с. 45–51].

Оцінка збитків має ґрунтуватися на принципах обачності та обґрунтованості, з чітким розмежуванням прямих і непрямих втрат. Прямі збитки охоплюють вартість зруйнованих активів, витрати на розчищення чи консервацію, тоді як непрямі відображають втрату маржі та витрати на простій. Усі ці аспекти повинні бути гармонізовані з обліковою політикою підприємства та вимогами НП(С)БО/МСФЗ, аби забезпечити достовірність фінансової звітності та доказовість для відшкодування. Таким чином, майнова безпека підприємства в умовах воєнного стану постає як інтегрована система, де правові механізми, організаційні процедури, технологічні інновації, страхові інструменти та грамотний облік разом мінімізують втрати і створюють умови для їх компенсації державою та міжнародними структурами.

Повномасштабна війна призвела до системних втрат матеріальних активів укра-

Таблиця 1

Взаємозв'язок між господарськими операціями, первинними документами та обліковими проведеннями

Господарська операція	Первинні документи	Типові бухгалтерські проведення
Виявлення зруйнованого основного засобу	Акт інвентаризації; акт про пошкодження; довідка ДСНС	Дт 976 – Кт 10; Дт 13 – Кт 10
Уцінка або списання запасів	Акт інвентаризації; акт списання матеріальних цінностей; фото- та відеофіксація	Дт 946 – Кт 20, 22; або Дт 947 – Кт 20, 22
Оприбуткування придатних залишків	Акт оцінки залишків; накладні внутрішнього переміщення	Дт 20, 209 – Кт 746
Визнання страхової компенсації	Повідомлення до страховика; копії актів і довідок; страховий акт	Дт 37 – Кт 746; Дт 31 – Кт 37
Отримання державного гранту чи цільового фінансування	Наказ про виділення допомоги; угода про грант; виписка з рахунку	Дт 48 – Кт 48/68; Дт 48 – Кт 745

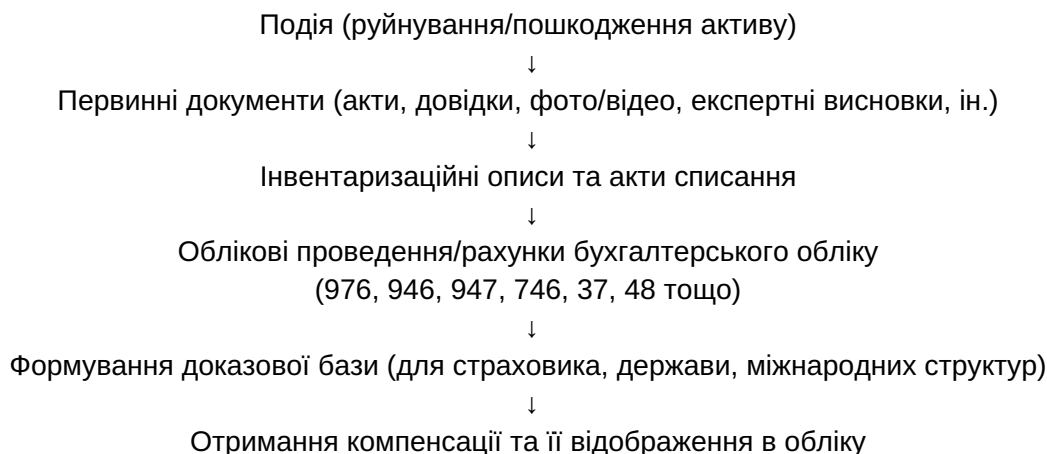

Рис. 1. Схема руху документів та облікових рішень

їнських підприємств, що безпосередньо поставило під загрозу їх майнову безпеку. За оцінками міжнародних інституцій та Київської школи економіки, сукупні прямі збитки бізнесу в окремих секторах сягнули десятків мільярдів доларів, і ця цифра продовжує зростати. Найбільш уразливими залишаються аграрний сектор, транспортна інфраструктура, енергетика та виробництво.

На сьогодні механізми компенсації втрат перебувають у стадії становлення. Внутрішні інструменти включають фіксацію збитків у Державному реєстрі пошкодженого та знищеного майна, а також можливість отримати відшкодування у межах бюджетних програм чи грантів. Водночас доступ бізнесу до цих ресурсів обмежений бюрократичними процедурами та тривалим процесом підтвердження документів.

Міжнародний вимір забезпечується запуском Реєстру збитків Ради Європи (RD4U), який у перспективі має стати основою для судових позовів і механізмів компенсації за рахунок заморожених російських активів. Паралельно триває розбудова системи воєнного страхування, у якій провідну роль відіграють DFC (США) та MIGA (Світовий банк), що готові надавати політичні ризикові гарантії інвесторам та українським компаніям. Проте поки що обсяги такого покриття є обмеженими й не здатні повністю закрити потреби бізнесу.

З точки зору бухгалтерського та податкового регулювання, в Україні створено певні пільгові умови. Зокрема, при знищенні активів унаслідок війни підприємства звільняються від нарахування компенсуючих податкових зобов'язань з ПДВ (за умови документального підтвердження). Також передбачено особливий порядок відображення компенса-

цій і грантів у фінансовій звітності. Однак на практиці значна кількість компаній стикається з проблемами належного збору доказів, відсутністю кваліфікованих експертів для оцінки збитків та складнощами у застосуванні міжнародних стандартів (IAS 37, IAS 20) в умовах постійних змін [6].

Загалом майнову безпеку підприємництва в сучасній Україні можна охарактеризувати як нестабільну, але поступово інституціалізовану. Позитивним є формування нормативно-правової бази, створення державних реєстрів та поява міжнародних механізмів. Негативним фактором залишається невисока швидкість фактичного відшкодування, дефіцит фінансових ресурсів та відсутність єдиного узгодженого механізму взаємодії держави, бізнесу та міжнародних донорів.

Науково-практичний висновок полягає у тому, що в умовах триваючих воєнних загроз українським підприємствам необхідно поєднувати власні заходи майнової безпеки (страхування, внутрішній контроль, резервування коштів) із активною участю у державних та міжнародних програмах компенсації. Перспективним напрямом є інтеграція облікових даних із цифровими державними реєстрами, що дозволить підвищити прозорість і пришвидшити процедури отримання відшкодувань.

Висновки. Майнова безпека підприємництва у воєнний період постає як багатогранне явище, що поєднує економічні, правові, організаційні, технологічні та обліково-аудиторські складові. Проведене дослідження засвідчує, що для українських підприємств ключовим завданням є своєчасне створення цілісної системи управління ризиками, яка включає внутрішній контроль, документування збит-

ків, страхування воєнних ризиків та належне бухгалтерське відображення втрат і компенсацій. Важливо не лише реагувати на вже завдані збитки, але й формувати стратегічний потенціал стійкості, що дає змогу забезпечити безперервність діяльності навіть у кризових умовах.

На основі узагальнення законодавчих вимог та наукових підходів можна зробити висновок, що майнова безпека має будуватися на кількох взаємопов'язаних рівнях. По-перше, необхідно посилювати правове та договірне забезпечення, впроваджуючи положення щодо форс-мажору та воєнних ризиків у господарські контракти. По-друге, варто приділяти увагу організаційним і внутрішньоконтрольним процедурам, які забезпечують оперативну фіксацію подій, прозору інвентаризацію активів та чіткий розподіл відповідальності. По-третє, у сучасних умовах критично важливо інвестувати у технологічний захист майна та інформаційних ресурсів, включаючи системи відеоспостереження, кіберзахист і резервні копії даних. По-четверте, фінансово-страхові інструменти повинні охоплювати не лише традиційні ризики, а й воєнні загрози, із залученням державних і міжнародних механізмів підтримки. Нарешті, бухгалтерський облік і звітність мають забезпечувати достовірне відображення втрат і компенсацій, ство-

рюючи прозору базу для ухвалення управлінських рішень та довіри з боку інвесторів і контролюючих органів.

Важливо підкреслити, що ефективність майнової безпеки визначається не лише внутрішніми заходами підприємства, а й здатністю до інтеграції у ширший контекст державних і міжнародних програм відшкодування. Участь у Реєстрі збитків Ради Європи, використання механізмів воєнного страхування від міжнародних фінансових інституцій, активна співпраця з державними органами підвищують шанси на компенсацію втрат та сприяють відновленню бізнесу.

Таким чином, майнова безпека у воєнний час є не лише інструментом виживання окремого підприємства, а й важливим фактором економічної стабільності держави в цілому. У майбутньому доцільно зосередити наукові дослідження на порівнянні вітчизняних і міжнародних практик оцінки збитків, розробці методик визначення непрямих втрат та втраченої вигоди, а також удосконаленні інструментів інтеграції облікової інформації з міжнародними компенсаційними реєстрами. Це дозволить сформувати більш стійку та ефективну модель захисту майнових інтересів українського підприємництва в умовах воєнних викликів та поствоєнного відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/389-19> (дата звернення: 03.09.2025).
2. Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації : Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/326-2022-п> (дата звернення: 03.09.2025).
3. Про збір, обробку та облік інформації про пошкоджене та знищене нерухоме майно : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 березня 2022 р. № 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/380-2022-п> (дата звернення: 03.09.2025).
4. Деякі питання забезпечення функціонування Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 червня 2023 р. № 624. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/624-2023-п> (дата звернення: 03.09.2025).
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» : офіц. переклад. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_051 (дата звернення: 03.09.2025).
6. IAS 20. Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance. IFRS Foundation / IAS Plus. URL: <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias20> (дата звернення: 03.09.2025).
7. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI (зі змінами і допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 03.09.2025).
8. Особливості оподаткування ПДВ товарів, знищених (втрачених) унаслідок форс-мажору : Роз'яснення Державної податкової служби України від 12 липня 2024 р. URL: <https://svp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/802095.html> (дата звернення: 03.09.2025).

9. Професійні коментарі з обліку в умовах війни (уцінка/списання запасів, ПДВ-наслідки). «Дебет-Кредит», «Баланс», «Factor». 2024–2025. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2024/november/issue-91/article-130923.html>; <https://egolovbuh.expertus.com.ua/10019393> (дата звернення: 03.09.2025).
10. Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : монографія. Київ : Лібра, 2003. 280 с. С. 45–53.
11. Вітлінський В. В., Великоіваненко Г. І. Ризикологія в економіці та підприємництві : монографія. Київ : КНЕУ, 2004. 480 с. С. 211–219.
12. Алькема В. Г., Кириченко О. С., Пазєєва Г. М. Діагностика економічної безпеки підприємства : монографія. Київ : Університет економіки та права «КРОК», 2019. 216 с. С. 112–119.
13. Економічна безпека підприємства : підручник / за ред. А. М. Дідика ; авт. кол. : О. Є. Кузьмін, В. Л. Ортинський, Г. В. Козаченко, Ю. С. Погорєлов та ін. Львів : Нац. ун-т «Львівська політехніка» ; ТЗОВ «Видавнича група «Бухгалтери України». 2019. 624 с. С. 233–240.
14. Ляшенко О. М., Марков Р. В. Економічна безпека підприємств: тенденції та підходи до оцінювання. *Стратегічні пріоритети*. 2016. № 3. С. 45–51.
15. Гнилицька Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : монографія. Київ : КНЕУ. 2012. 305 с.

REFERENCES:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "On the legal regime of martial law", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/389-19> (Accessed 03 September 2025).
2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution "On approval of the Procedure for determining the harm and losses caused to Ukraine as a result of the armed aggression of the Russian Federation", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/326-2022-п> (Accessed 03 September 2025).
3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution "On the collection, processing and accounting of information on damaged and destroyed real estate", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/380-2022-п> (Accessed 03 September 2025).
4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution "Some issues of ensuring the functioning of the State Register of Property Damaged and Destroyed as a Result of Hostilities, Terrorist Acts, and Sabotage Caused by the Armed Aggression of the Russian Federation against Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/624-2023-п> (Accessed 03 September 2025).
5. Mizhnarodnyj standart bukhgalters'koho obliku 37 «Zabezpechennia, umovni zobov'iazannia ta umovni aktyvy» [International Accounting Standard 37 "Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets"] : official translation, available at: <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias20> (Accessed 03 September 2025).
6. IAS 20. Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance. IFRS Foundation / IAS Plus available at: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_051 (Accessed 03 September 2025).
7. Podatkovyj kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]: Law of Ukraine. December 2, 2010. №. 2755-VI (with amendments and supplements) available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 03 September 2025).
8. Osoblyvosti opodatkuvannia PDV tovariv, znyschenykh (vtrachenykh) unaslidok fors-mazhoru [Features of VAT taxation of goods destroyed (lost) due to force majeure]. *Clarification of the State Tax Service of Ukraine* July 12, 2024. (in Ukrainian)
9. Profesiyni komentari z obliku v umovakh viyny (utsinka/spysannya zapasiv, PDV-naslidky). [Professional comments on accounting in wartime (inventory write-off/write-off, VAT consequences)]. "Debit-Credit", "Balance", "Factor". 2024–2025. (in Ukrainian)
10. Kozachenko G. V., Ponomarev V. P., Lyashenko O. M. Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: sutnist' ta mekhanizm zabezpechennia [Economic security of the enterprise: essence and mechanism of ensuring it] : monohrafiia [a monograph]. Kyiv : Libra, 2003. 280 p, pp. 45–53. (in Ukrainian)
11. Vitlinskyi V. V., Velikoivanenko G. I. Ryzikolohiia v ekonomitsi ta pidpriemnytstvi [Risk science in economics and entrepreneurship]: monohrafiia [a monograph]. Kyiv : KNEU, 2004. 480 p. P. 211–219. (in Ukrainian)
12. Alkema V. G., Kyrychenko O. S., Pazeeva G. M. Diahnostyka ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Diagnostics of the economic security of an enterprise]: monohrafiia. Kyiv : University of Economics and Law "KROK", 2019. 216 p. – pp. 112–119. (in Ukrainian)
13. Ekonomichna bezpeka pidpriemstva : pidruchnyk [Economic security of the enterprise: textbook / edited by A. M. Didyk; authors: O. E. Kuzmin, V. L. Ortynskiy, G. V. Kozachenko, Yu. S. Pogorelov and others]. Lviv:

National University "Lviv Polytechnic"; LLC "Publishing Group "Accountants of Ukraine"". 2019. 624 p. pp. 233–240. (in Ukrainian)

14. Lyashenko O. M., Markov R. V. (2016). Ekonomichna bezpeka pidpriemstv: tendentsii ta pidkhody do otsiniuvannia.[Economic security of enterprises: trends and approaches to assessment]. *Strategic priorities*. № 3, pp. 45–51. (in Ukrainian)

15. Hnylytska L. V. (2012). Oblikovo-analitychne zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Accounting and analytical support of the economic security of the enterprise] : monografia [a monograph]. Kyiv: KNEU. 305 p. (in Ukrainian)